

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI**

***“IQTISODIYOT”* кафедраси**

**«BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL
VA AUDIT»
*fani bo'yicha***

**AMALIY MASHG'ULOTLAR UCHUN
O'QUV-USLUBIY QO'LLANMA**

Наманган-2009 йил

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqildi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini keys stadiylar orqali yanada boyitadilar. SHuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar echish, mavzular bo'yicha taqdimotlar, referatlar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

Tuzuvchi: _____ **katta o'qituvchi I.Kenjaev**

Taqrizchilar: Namangan Davlat universiteti "Iqtisodiyot"
kafedrasi mudiri i.f.n. N Sotvoldiyev

Namangan Davlat universiteti "Geografiya"
kafedrasi dotsenti A. Nazarov

O'quv fanlardan talabaning mustaqil Ishini tashkil etish kalendar-tematik rejasi va o'zlashtirish nazorati Geografiya-iqtisod fakul'teti Ilmiy kengashining 2009 yil 28 avgustdagi 1-son yig'ilishi qarori bilan tasdiqlandi.

Ilmiy kengash raisi: _____ g.f.n.,dots.K.Boymirzaev

Kelishildi:

Iqtisodiyot kafedrasi mudiri:

2009 yil 26 avgust _____ i.f.d., prof. O.Abdullaev

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimovni Vazirlar Maxkamasining 2008 yil 8 – fevraldagi majlisida so'zlagan ma'ruzasidan va 29.02.2008 yilda qabul qilingan “Yoshlar yili” Davlat Dasturi to'g'risidagi Qaroridan kelib chiqqan holda ta'lim va kadrlar tayyorlash sifatini tubdan oshirish, mustaqil fikrlaydigan, o'zining qat'iy hayotiy e'tiqod va qarashlariga ega bo'lgan yoshlarni tarbiyalashga hissa qo'shish maqsadida ushbu fanning amaliy mashg'ulotlar ishlanmasi tuzildi.

Iqtisodiyotni erkinlashtirish va chuqurlashtirish sharoitida turli mulkchilik shaklidagi, tashkiliy iqtisodiy jihatdan bir-biridan farq qiluvchi xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning paydo bo'lishiga zamin yaratildi. Shu munosabat bilan turli mulkchilik shaklidagi sub'ektlarda hisobning to'g'ri yo'lga qo'yilishi va uning ustidan nazoratning samarali mexanizmini ishlab chiqish hozirgi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Shu boisdan, «Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit» fanini talabalarga buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit bo'yicha nazariy hamda amaliy bilimlarni etkazish, shuningdek, ushbu egallangan bilimlar asosida foydalanuvchilar uchun zaruriy ma'lumotlarni ta'minlash, boshqaruv qarorlarini qabul qilish, korxonaning iqtisodiy holatini tahlil etish, amalga oshirilayotgan iqtisodiy jarayonlarning nazoratini amalga oshirish borasidagi ko'nikmalarni shakllantirishdan iboratdir.

Ta'lim jarayonida buxgalteriya hisobi milliy andozalari va Moliya Vazirligining ko'rsatmalari asos qilib olinadi. «Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit» fani tuzilayotgan buxgalteriya hisobotlarini jahon standartlariga moslashtirish jarayonlarini o'zlashtirishda muhim rol o'ynaydi.

1-mashg'ulot: Buxgalteriya hisobining predmeti va usullari (2 soat)

Reja:

- 1.Xo'jalik hisobi to'g'risida umumiy tushuncha.
- 2.Xo'jalik hisobiga qo'yiladigan talablar.
- 3.Xo'jalik tizimining turlari.
- 4.Xo'jalik hisobida qo'llaniladigan o'lchov birliklari.
- 5.Buxgalteriya hisobining predmeti, sub`ektlari va ob`ektlari.
- 6.Buxgalteriya hisobi tamoyillari.
- 7.Xo'jalik mablag'larining tashkil topish manbalarini turkumlash
- 8.Buxgalteriya hisobining usullari va uning elementlari

NAZORAT SAVOLLARI

1. Xujalik xisobi nima?
2. Xujalik xisobining asosiy vazifalari.
3. Xisob yuritish turlari: operativ, buxgalteriya, statistika.
4. Buxgalteriya xisobining moxiyati.
5. Buxgalteriya xisobining tarkibiy qismlari.
6. Buxgalteriya xisobining printsiplari.
7. Ikki yoklama yozish printsiipi.
8. Xisob birligi printsiipi.
9. Faoliyatning davomiylik printsiipi.
10. Pulda baxolash va pul birligi printsiipi.
11. Daromadlar va xarajatlar.
12. Buxgalteriya xisobiga kuyilgan talablar.
13. Buxgalteriya xisobi - biznes tili.
14. Moliyaviy va boshkaruv xisobi.
15. Buxgalteriya xisobining milliy va xalkaro andozalari.

TOPSHIRIK VA MASHKLAR

1. Buxgalteriya xisobi, operativ xisob va statistik xisob turlarini bir-biriga solishtirib kuring va ularning umumiy uxshashlik tomonlarini xamda fark kiluvchi belgilarini toping.
2. Buxgalteriya xisobi printsiplarining xususiyatlarini kursa-Ting va uning amaldagi axamiyatini aniklang.

3. Buxgalteriya xisobining milliy va xalkaro andozalarini takkoslang va ularni taxlil kiling.

Amaliy mashg'ulotda muxokama kilinadigan savollar

1. Xisob yuritishning mazmuni va uning asosiy vazifalari
2. Xisob yuritish turlari: operativ, buxgalteriya, statistika.
3. Buxgalteriya xisobining tarkibiy kismalari va uning moxiyati.
4. Buxgalteriya xisobining asosiy printsiplari va ularning mazmuni.
5. Buxgalteriya xisobining milliy va xalkaro andozalari.

Asosiy tayanch tushunchalar va iboralar

Joriy kuzatish, natura, mexnat va pul ulchovlari, operativ xisob, statistik xisob, buxgalteriya xisobi, iktisod kilish tartibi, bozor, ikki yoklama yozish, xisob borligi, faoliyatning davomiyligi, pulda baxolash va pul birligi, daromadlar va xarajatlar, BXMA-shakllari va uning nomlari.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
2. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
3. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
4. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
5. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
6. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

"Norma" (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);

[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);

[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);

[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) ("Buxgalterskiy uchet" jurnali (RF)).

2-3 mashg'ulot: Buxgalteriya balansi va uning tuzilishi (4 soat)

Reja:

1. Buxgalteriya balansining tuzilishi va uning mazmuni hamda ahamiyati.
2. Balans moddalari.
3. Xo'jalik muomalalari ta'sirida balansda sodir bo'ladigan o'zgarishlar.
4. Respublikamiz korxonalarida tuzilayotgan balanslar bilan xorijiy davlatlarda tuzilayotgan balanslar o'rtasidagi umumiy bog'liqlik.
5. Balansga tegishli bo'lgan moliyaviy hisobot elementlari.

Tayanch iboralari

Aktiv, passiv, xo'jalik mablag'lari, balans moddalari, mablag'lar manbasi, majburiyatlar, qoldiq qiymat, boshlang'ich qoldiq debitorlik qarzi, debet, kredit, balansdan tashqari schetlar.

Nazorat savollari.

Buxgalteriya balansining mohiyati va asosiy xususiyati nimadan iborat?

Balansga ta'sir qiluvchi operatsiyalar qanday turlarga bo'linadi?

Buxgalteriya schetlari qanday xususiyatlarga ko'ra guruhlanadi?
Balansdan tashqari schetlarning asosiy xususiyatlari.
Ikkiyoqlama yozuvning iqtisodiy mazmuni va buxgalteriya hisobida tutgan urni.

Xulosa

Buxgalteriya balansi - buxgalteriya hisobining asosiy usullaridan biri hisoblanib, korxona xo'jalik mablag'lari va ularning manbalarini iqtisodiy xususiyatlariga ko'ra guruhlashni o'zida mujassamlashtiradi. Buxgalteriya schetlari - korxona xo'jalik mablag'lari va ularning manbalarini buxgalteriya hujjatlarida aks ettirish uchun qabul qilingan shartli belgilardir. Ikkiyeklamlama yozuv - korxona faoliyatida sodir bo'lgan xo'jalik operatsiyalarini hujjatlarda aks ettirish usuli.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshqaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y.
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. -T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. -SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.

10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo'y uch.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;
[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);
[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) (“Buxgalterskiy uchets” jurnali (RF)).

4- mashg'ulot: Asosiy vositalar va nomoddiy aktivlarning hisobi (2 soat)

Reja:

- 1.Asosiy vositalar to'g'risida umumiy tushuncha.
- 2.Asosiy vositalarni turkumlash va baholash.
- 3.Asosiy vositalarning dastlabki qiymati.
- 4.Asosiy vositalarning qoldiq qiymati.
- 5.Asosiy vositalarning tiklash qiymati.
- 6.Asosiy vositalarning joriy qiymati.
- 7.Asosiy vositalarning tugatilish kiymati.
- 8.Asosiy vositalarni qabul qilish hisobi.
- 9.Asosiy vositalar hisobi bo'yicha dastlabki hujjatlar shakllari.
- 10.Asosiy vositalarni ta'mirlash hisobi.
- 11.Asosiy vositalarga eskirish hisoblash usullari va uning hisobi.
- 12.Asosiy vositalarni qayta baholash.
- 13.Asosiy vositalarni hisobdan chiqarish hisobi.
- 14.Asosiy vositalar inventarizatsiyasi.
- 15.Asosiy vositalar harakati to'g'risidagi hisobot.
- 16.Nomoddiy aktivlar to'g'risida umumiy tushuncha.
- 17.Nomoddiy aktivlarni turkumlash va baholash.
- 18.Nomoddiy aktivlarni qabul qilish va hujjatlarda aks ettirish.
- 19.Nomoddiy aktivlarga eskirish hisoblash usullari va uning hisobi.
- 20.Nomoddiy aktivlarni hisobdan chiqarish hisobi.

Tayanch iboralari

Boshlang'ich qiymat, qayta tiklangan qiymat, qoldiq qiymat, asosiy vositalarni qabul qilish-topshirish dalolatnomasi, inventar kartochkalar, asosiy vositalarni hisobdan chiqarish dalolatnomasi, kapital ko'yilmalar, asosiy vositalarning korxonaga kelishi, asosiy vositalarning korxonadan chiqib ketishi, hisob registrlari, inventarizatsiya, kamomad va ortiqchalikni buxgalteriya hisobida aks ettirish, asosiy vositalarni hisobotlarda aks ettirish tartibi.

Nazorat savollari

1. Asosiy vositalarning iqtisodiy mazmuni va xususiyatlari.
2. Asosiy vositalarning baholanishi va ularning analitik hisobi.
3. Asosiy vositalarning sintetik hisobi: ularning korxonaga kelib tushish manbalari va chiqib ketish yo'nalishlari.
4. Asosiy vositalarga eskirish summalarini hisoblash tartibi va hisobini tashkil qilish.
5. Asosiy vositalar inventarizatsiyasini o'tkazish tartibi va natijalarni hisobda aks ettirish.

Xulosa

Asosiy vositalar - korxona moddiy texnika bazasining asosini tashkil qiluvchi mehnat vositalaridir. Ularning asosiy xususiyatlari - o'zining tashqi ko'rinishini xo'jalik opertsiyalari ta'sirida o'zgartirmaydigan va qiymatini ishlab chiqarilgan mahsulot tannarxiga eskirish summolari orqali o'tkazishdir.

Asosiy vositalar korxonada uzoq vaqt xizmat qiladi va ularga eskirish summolari boshlag'ich qiymati qoplangunga qadar hisoblanadi. Bundan tashqari, asosiy vositalar korxonada ijaraga berilish va olinishi mumkin.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y .

5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;
[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);
[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

5-6 mashg'ulot: Tovar moddiy zaxiralar hisobi (4 soat)

Reja:

- 1.Tovar moddiy zaxiralar, ularni turkumlarga ajratish va baholash.
- 2.Sharnoma bahosi, reja tannarxi va haqiqiy tannarx.
- 3.Tovar-moddiy zaxiralarni qabul qilish va hujjatlalashtirish.
- 4.Materiallarni omborda va buxgalteriyada hisobga olish.
- 5.Inventar va xo'jalik lari hisobining o'ziga xos xususiyatlari.
- 6.Materiallardan foydalanishni nazorat qilish.
- 7.Materiallarni ishlab chiqarishga berish bo'yicha hujjatlarni rasmiylashtirish taribi.

8. Moddiy boyliklarni balansdan tashkari schetlarda hisobini yuritish tartibi.
9. Materiallar harakati bilan bog'liq operatsiyalarni hujjatlashtirish.
10. Materiallarni mol etkazib beruvchilardan xarid qilish hisobi.
11. Materiallarni ishlab chiqarishga berish hisobi.
12. FIFO, LIFO, AVEKO usullari.
13. Yaroqsiz materiallar hisobi.
14. Tovar moddiy zaxiralar inventarizatsiyasi.

Tayanch iboralari

Mehnat predmetlari, mehnat vositalari, belgilangan sarflash me'yorlari, reja tannarxi, haqiqiy tannarx, LIFO, FIFO, AVEKO, mol etkazib beruvchilar, dalolatnoma, yuk xatlari, ishonchnoma, limit zabor kartochokalari, talabnomalar, qaydnomalar, ro'yxatga olish.

Nazorat savollari

1. Ishlab chiqarish zaxiralarining iqtisodiy mazmuni va mohiyati.
2. Tovar moddiy qiymatliklarni baholash tartibi.
3. Ishlab chiqarish zaxiralarining kelib tushish va sarflanishi.
4. Tovar moddiy qiymatliklarni inventarizatsiya qilish tartibi.

Xulosa

Ishlab chiqarish zahiralar - bu korxona faoliyati uchun zarur bo'lgan va mahsulot asosini tashkil qiladigan xo'jalik mablag'laridir. Ularning asosiy xususiyatlari - xo'jalik operatsiyalari ta'sirida o'zining tashqi ko'rinishini o'zgartirib, qiymatini ishlab chiqarilgan mahsulot tannarxiga o'tkazishidir. Ishlab chiqarish zahiralarining bir turi hisoblangan arzon baholi va tez eskiruvchi buyumlarga eskirish summaları hisoblanadi. Ularni ishlab chiqarishga sarflashda baholashning FIFO, LIFO va o'rtacha qiymat usullari mavjud.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iqtisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y

3. Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;
[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);
[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

7-8 mashg'ulot: Mehnat va unga haq to'lash hisobi (4 soat)

Reja:

1. Mehnatga haq to'lash turlari va shakllari.
2. Asosiy ish haqi.
3. Qo'shimcha ish haqi.
4. Ishbay to'lovlar.

5. Ishbay-mukofot to'lovlari.
6. Akkord shaklida ish haqi to'lash.
7. Mehnat va unga haq to'lashni dastlabki hujjatlarda rasmiylashtirish hamda uni umumlashtirish.
8. Ish vaqtidan tashqari ishlaganlik uchun haq to'lash.
9. Vaqtincha mehnatga layoqatsizlik uchun nafaqa hisobi.
10. Ta'tillarni to'lash hisobi.
11. Mahsulot ishlab chiqarish va mehnatga haq to'lashda narayadlar
12. Daromad solig'i hisobi.
13. Deponentlar bo'yicha hisob-kitoblar.
14. Mehnatga haq to'lash fondidan foydalanish ustidan nazorat.
15. Mehnatga haq to'lash fondidan ijtimoiy sug'urta ajratmalarini hisoblash.
16. Mehnat haqidan byudjet va byudjetdan tashqari fondlarga ushlanmalar hisobi.

Nazorat savollari

1. Mehnat va ish xakini xisobga olishning asosiy vazifalari.
2. Ish xaki shakllari va tizimlari, ish xaki fondi va uning tarkibi.
3. Ishchi va xizmatchilar bilan xisob-kitobning sintetik va analitik xisobi.
4. Ishchilarning mehnat ta'tiliga xamda ijtimoiy sugurtaga ajratmalar va ular buyicha xisob-kitoblar.

Tayanch iboralar

Hisob kitob scheti, valyuta scheti, chek daftarchasi, to'lov topshiriqnomasi, aktsept, to'lov talabnomasi, me'morial order, inkasso, akkreditiv, kassa kitobi, kassa kirim-chiqim orderlari, to'lov qaydnomalar, dalolotnomalar, kassa hisoboti, qisqa va uzoq muddatli kreditlar, bank ko'chirmalari.

Xulosa

Ishlab chiqarish zahiralar - bu korxona faoliyati uchun zarur bo'lgan va mahsulot asosini tashkil qiladigan xo'jalik mablag'laridir. Ularning asosiy xususiyatlari - xo'jalik operatsiyalari ta'sirida o'zining tashqi ko'rinishini o'zgartirib, qiymatini ishlab chiqarilgan mahsulot tannarxiga o'tkazishidir.

Ishlab chiqarish zahiralarining bir turi hisoblangan arzon baholi va tez eskiruvchi buyumlarga eskirish summalari hisoblanadi. Ularni ishlab chiqarishga sarflashda baholashning FIFO, LIFO va o'rtacha qiymat usullari mavjud.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshqaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. -T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. -SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo'y uchet.- 3-e izd. – M.: Finansov` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

www. gaap.ru (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
www. cip.com (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
www. aicpa.ord (American Institute of Certified Publik Accountants);
www. buhgalt.ru (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

9-mashg’ulot: Pul mablag’lari va hisob-kitoblar hisobi (2 soat)

Reja:

1. Naqd pul va kassa operatsiyalari hisobi.
2. Kassir hisoboti.
3. Kassa chiqim va kirim orderlari.
4. Kassa kitobi.
5. Bankda hisob-kitob schyotini ochish.
6. Bank muassasalaridagi hisob-kitob schyoti bilan bog’liq operatsiyalar hisobi.
7. To’lov topshiriqnomalari.
8. To’lov talabnomalari.
9. To’lov topshiriqnoma-talabnomalari.
10. Akkreditivlar. CHeklar. Valyuta schyoti.
11. Kurs farqlari va bankdagi boshqa schyotlar bilan bog’liq operatsiyalar hisobi.
12. Pul ekvivalentlari, yo’ldagi pul mablag’lari hisobi.
13. Hisobdor shaxslar bilan hisob-kitoblar.
14. Haridor va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar hisobi.
15. Mol etkazib beruvchi va pudratchilar bilan hisob kitoblar hisobi.
16. Turli debitor va kreditorlar bilan hisob-kitoblar hisobi.
17. Byudjet bilan hisob kitoblar hisobi.
18. Ijtimoiy sug’urta to’lovlari bilan hisob-kitoblar hisobi.

Tayanch iboralar

Hisob kitob scheti, valyuta scheti, chek daftarchasi, to’lov topshiriqnomasi, aktsept, to’lov talabnomasi, me`morial order, inkasso, akkreditiv, kassa kitobi, kassa kirim-chiqim orderlari, to’lov qaydnomalar, dalolotnomalar, kassa hisoboti, qisqa va uzoq muddatli kreditlar, bank ko’chirmalari.

Nazorat savollari

1. Pul mablag’larining iqtisodiy mazmuni va mohiyati.
2. Naqd va naqd pulsiz hisob kitob operatsiyalari hisobi.

3. Korxona kassasini tekshirish tartibi.
4. Bankdagi maxsus schet operatsiyalari hisobi.

Xulosa

Pul mablag'lari - bu korxonaning asosiy to'lov vositalaridan biri hisoblanadi. Korxonalarning pul mablag'lari asosan hisob-kitob schetida, kassada, valyuta schetida va maxsus schetlarda saqlanadi. Pul mablag'lari hisobi kassa kitobi, kassa kirim-chiqim orderlari, hisob-kitob schetidan ko'chirmalar va boshqa hujjatlar yordamida yuritiladi.

Naqd va naqd pulsiz shaklidagi hisob-kitob operatsiyalari mavjud.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. -T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. -SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.

11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);

[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);

[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);

[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

10-mashg'ulot: Iqtisodiy tahlil fanining predmeti va usullari (2 soat)

Reja:

1. Iqtisodiy islohotlar davrida tahlilning roli va ahamiyati.
2. Iqtisodiy tahlilning ob`ekti va predmeti.
3. Iqtisodiy tahlilning asosiy vazifalari.
4. Iqtisodiy tahlilda foydalaniluvchi ma`lumotlar manbalari.
5. Iqtisodiy tahlilning asosiy printsiplari.
6. Iqtisodiy tahlilni buxgalteriya hisobi va audit bilan o'zaro aloqadorligi.
7. Iqtisodiy tahlilda buxgalteriya hisobi ma`lumotlaridan foydalanish tamoyillari.
8. Iqtisodiy tahlilda foydalaniluvchi ko'rsatkichlar tizimi va ularning o'ziga xos xususiyatlari.

Tayanch iboralari

Xodisa, jarayon, boshkaruv vazifalari, xo'jalik jarayonlari, ishlab chiqarish, iqtisodiy resurslar, xo'jalik jarayonlari, biznes reja, ishlab chiqarish samaradorligi, imkoniyatlar. Urganish, o'rganishga yondashish, ko'rsatkichlar, uzviy boglanish, xo'jalik jarayonlari, takkoshlash, mutlok va nisbiy ko'rsatkichlar, guruhlariga ajratish, balans usuli. Dastur tuzish, ma`lumotlar tuplash, analitik ishlov berish, xisobot shakllari, birlamchi buxgalteriya hujjatlari, kushimcha ma`lumot, xulosa, jadval, kamchiliklar, imkoniyatlar.

Nazorat savollari.

1. Iktisodiy tahlilning ahamiyati.
2. Iktisodiy tahlil predmeti.
3. Iktisodiy tahlilning vazifalari.
4. Metod deganda nima tushuniladi.
5. Iktisodiy tahlilni metodi.
6. An`anaviy usullar.
7. Analitik ishning boskichlari.
8. Iktisodiy tahlil manbalari.
9. Taxlil natijalarini umumlashtirish.

Xulosa.

Iktisodiy jarayonlarni o`rganishda iqtisodiy tahlilda bir kancha usullardan foydalaniladi. Ulardan ko`proq qullaniladigan usullar bular an`anaviy, ya`ni traditsion usullar xisoblanib: takkoshlash, guruhlarga ajratish, balans usuli, zanjir bilan boglanish usuli, foizlar, koeffitsienlar va boshkalardir. Undan tashkari iqtisodiy tahlilda iqtisodiy matematik usullari - grafik usuli, integral usuli, korrelatsion va regressiv usuli, uyinlar nazariyasi, programmalash usullari ham keng tarkalgan. Korxonalarda analitik ishni tashkil etishda avvalam bor iqtisodiy tahlilning dasturi tuziladi va unga ma`lumotlar yigiladi. Ma`lumotlarga analitik ishlov beriladi, bu boskichda tahlili usullari aniklanib ma`lumotlar jadvallarga joylashtiriladi. Jadvaldagi ma`lumotlardan korxona faoliyatiga baho beriladi va tahlil natijalariga xulosalar tayyorlanadi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o`quv qo`llanmalar ro`yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Jo`raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo`raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.

7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgaterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

"Norma" (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

www.gaap.ru (Xalqaro buxgalteriya standartlari);

www.cip.com (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);

www.aicpa.org (American Institute of Certified Publik Accountants);

www.buhgalt.ru ("Buxgalterskiy uchet" jurnali (RF)).

11-mashg'ulot: Mahsulot ishlab chiqarish va sotish tahlili (2 soat)

Reja:

1. Mahsulot ishlab chiqarish va uni sotish tahlilining mohiyati va vazifalari.
2. Mahsulot ishlab chiqarish va uni sotishni tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlar.
3. Mahsulot hajmi dinamikasining umumiy tavsifi va ularga ta'sir qiluvchi omillar.
4. Mahsulot ishlab chiqarish va uni sotishni assortiment bo'yicha tahlil qilish va uning ahamiyati.
5. Mahsulot ishlab chiqarish me'yoriyligining tahlili.
6. Mahsulot sifati tahlili.

7. Korxona mexnat resurslari bilan ta'minlanganligi darajasi va mexnat unumdorligi tahlili.
8. Tannarxni pasaytirish omillari tahlili.
9. Tannarxning o'zgarishi sabablarini aniklash usullari.
10. Tannarxni pasaytirish rezervlarini aniklash.
11. Ayrim turdagi mahsulotlarning tannarx harajatlari bo'yicha tahlil qilish jarayonlari.
12. Mahsulot strukturasi va assortimentining uzgarishi sabablarini aniklash.
13. Mahsulot baxosining o'zgarish tahlili.
14. Ko'rsatkichlarni taqqoslash orqali jonli mehnat bilan boshqa harajat turlarining nisbatini aniqlash.
15. Harajatlarni elementlari bo'yicha tahlil qilish.

Tayanch iboralari

Nazorat qilish, dinamikani o'rganish, uzgarish sabablari, ichki imkoniyatlar, yalpi mahsulot, tovar mahsuloti, sotilgan mahsulotlar, mahsulot xajmi, sotilmagan mahsulot koldigi, inventarizatsiya natijasi, nomenklatura, assortiment, assortiment buyicha bajarish, maromiylik koeffitsienti, dekadalar, mehnat omillari, mehnat vositalari, mehnat predmetlari.

Nazorat savollari

1. Maxsulot ishlab chiqarish va sotish tahlilining vazifalari.
2. Maxsulot xajmini belgilovchi ko'rsatkichlar.
3. Sotish xajmiga ta'sir etuvchi omillar.
4. Maxsulot assortimentini tahlil etish.
5. Maxsulot ishlab chiqarish maromiyligini tahlili.
6. Maxsulot xajmiga ta'sir etuvchi omillar.

Xulosa.

Ishlab chiqarish xajmi korxonada ishni to'g'ri tashkil etilishi ish vaktidan tulik foydalanish, raxbarlantirish, mehnat predmetidan samarali foydalanish va boshka omillarga boglikdir. Bu ishlab chiqarishga ta'sir etuvchi omillarni 3 guruhga bo'lish mumkin:

1. Mexnat omillari
2. Mexnat vositalari

3. Mexnat predmeti.

Bu xar 3 omil bir-biri bilan chambarchas, uzviy boglik xolda mahsulot ishlab chiqarishni vujudga keltiradi. Bundan tashkari tadbirkorlik ishini omilkorlik bilan tashkil etish muxim ahamiyat kasb etadi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. -T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. -SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo'y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

www. gaap.ru (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
www. cip.com (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
www. aicpa.ord (American Institute of Certified Publik Accountants);
www. buhgalt.ru (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

12- mashg’ulot: Mehnat resurslaridan foydalanish tahlili (2 soat)

Reja:

1. Mehnat resurslaridan foydalanish tahlilining asosiy mazmuni va vazifalari.
2. Mehnat resurslari tarkibi va tuzilishi.
3. Mehnat resurslari bilan ta`minlanganligi tahlili.
4. Ish vaqtidan foydalanish tahlili. Ish haqi fondiga ta`sir etuvchi omillar.
5. Ish vaqtini yo`qotishlar tahlili.
6. Mehnat unumdorligi ko`rsatkichlari va ularni tahlil etish.
7. 1 xodimning va 1 ishchining o`rtacha yillik mehnat unumdorligi hamda ularga ta`sir etuvchi omillarning `zgarishi.
8. Mehnat omillarining mahsulot hajmiga ta`siri va ularni hisoblashning turli usullari.

Tayanch iboralari

Mexnat resurslari, ish kuchi, ish vakti, sanoat ishlab chiqarish xodimlari, boshka kategoriyadagi xodimlar, ta`minlanish darajasi, ish vakti fondi, kishi-kunlar, kishi-soatlar, ish kuni davomiyligi, mahsulot xajmi, mehnat unumdorligi ko`rsatkichlari, kishi kunlari, kishi soatlar, 1 soatlik ish unumi, ishchilar soni, 1 kishining ish davomida ishlagan kishi kunlari, ish kuni davomiyligi, 1 ishchining 1 soatlik ish unumi.

Nazorat savollari.

1. Mexnat resurslari tahlilining vazifalari.
2. Mexnat resurslari bilan ta`minlanishi.
3. Ish vakti fondidan foydalanish.
4. Mexnat unumdorligi ko`rsatkichlarini tahlili.
5. Mexnatt omillarini mahsulot xajmiga ta`siri.

Xulosa.

Korxonada mehnat reserslaridan unumli foydalanish bozor iqtisodiyoti sharoitida muxim ahamiyatga ega. Bu mavzuni o'rganishda mehnat resurslari bilan ta'minlanishi, ish vaktidan foydalanish, mahsulot xajmiga mehnat omillarining ta'siri hamda mehnat unumdorligi ko'rsatkichlari tahlil kilinadi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovski y uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.

12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finansov` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;
www. gaap.ru (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
www. cip.com (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
www. aicpa.org (American Institute of Certified Publik Accountants);
www. buhgalt.ru (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

13-mashg'ulot: Asosiy vositalar holati va ulardan foydalanish tahlili (2 soat)

Reja:

1. Asosiy vositalar tahlili bo'yicha ma'lumot manbalari.
2. Asosiy vositalar eskirishi bo'yicha ko'rsatkichlar tahlili.
3. Mehnat vositalari tahlilining mohiyati va vazifalari.
4. Asosiy fondlar tarkibi va dinamikasi tahlili.
5. Asbob-uskunalar quvvati va ulardan vaqt bo'yicha foydalanish tahlili.
6. Lizing munosabatlari tahlili.
7. Asosiy vositalarni ta`mirlash uchun rezervlarni aniqlash.
8. Asosiy vositalarni ta`mirlash jarayoni tahlili.
9. Asosiy fondlardan samarali foydalanish tahlili.
10. Fond sig'imi ko'rsatkichlarining tahlili.
11. Fond qaytimi ko'rsatkichiga ta`sir qiluvchi omillar.
12. Asosiy fondlar unumdorligi.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .

5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo`y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

"Norma" (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;

[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);

[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);

[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);

[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) ("Buxgalterskiy uchet" jurnali (RF)).

14-mashg'ulot: O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyati va uni tartibga solish (2 soat)

Reja:

1. Auditning paydo bo'lishi.
2. Auditning mohiyati.
3. Auditning turlari. Audit va taftish.
4. Auditor va mijoz o'rtasidagi o'zaro aloqalar.
5. Auditorlik faoliyatini tartibga solish.
6. Auditda ishbilarmonlik faoliyatining asosiy huquqiy shakllari.

Tayanch iboralar

1844, 1929-33, 1940, 1949 yillar, korxona egalari, investorlar, kreditorlar, axborot, qaror qabul qilish, tadbirkorlik, moliyaviy hisobotlar, buxgalteriya hisobi, solik to'lovlari, operatsion, moliyaviy hisobotlar, davlat, solik, moliya, o'z xoxishi, haqkoniylik.

Nazorat savollari

1. Auditning paydo bo'lishi va rivojlanish boskichlari.
2. Auditor xizmatiga bo'lgan ehtiyojlar.
3. Auditorlik firmalari faoliyati.
4. Auditning shakllari.
5. Majburiy va ixtiyoriy audit.

Xulosa

Audit- vakolatli shaxslarning korxonalarda amalga oshirilayotgan buxgalteriya hisobi va hisobotlarini to'g'ri yuritish, ularning me'yoriy hujjatlarga muvofiqligi, asoslanganligi, moliyaviy hisobotlar yuritishga qo'yiladigan talablarga to'g'ri kelishini aniqlashda o'tkaziladigan moliya hujjatlarining ekspertizasi va tahlilidir.

15-mashg'ulot: Auditorlik tekshiruvini tayyorlash (2 soat)

Reja:

1. Auditorlik tashkilotlari tomonidan mijozlarni tanlab olish.
2. Auditorlik tekshiruvini o'tkazish to'g'risida shartnoma.
3. Dastlabki kelishuvlar.
4. Auditorning mijoz oldidagi majburiyat xati.

Tayanch iboralar

Abstraktsiyalash, tanlab, surov, tahlil, kompleks, kuzatuv, umumiylik, kelishuv, majburiyatlar, dastur, sifat, baholash, maqsad, raxbar, tavsiyalar, hisobot, xodim, xalolik, maxfiy, insof, ma'lumot, rasmiy, norasmiy, yakinlik, arifmetik hisob, aktivlar, hisob rakamidagi qoldiqlari, suxbat, analitik jarayonlar.

Nazorat savollari

1. Audit tekshiruvi usuli va uslubiylatlari.
2. Auditorlik mezonlarning asosiy tamoyillari.
3. Auditorlik firmalari mijozlarni tanlashdagi asosiy boskichlari.
4. Auditor va mijoz o'rtasidagi munosabatlar.

5. Audit o'tkazishda asoslangan dalillar.
6. O'zbekistonda auditorlik andozalarining mohiyati va mazmuni hamda vazifalari.

Xulosa

Auditorlik tekshiruvi usuli- iqtisodiy nazariya fanning abstraktsiyalash usulidan foydalanib, auditorlik mezonlarining asosiy tamoyillarini bilish orqali tahlil klinadi. Auditorlik tekshiruvi natijalari - bu auditorning hisobotlari va yakuniy xulosasidir.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati **Asosiy adabiyotlar**

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshqaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iqtisodiy tahlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. -T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. -T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. -SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "YOshlar yili" Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.

12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo`y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me`yoriy-xuquqiy programma ta`minoti) 2006 yil;
www. gaap.ru (Xalqaro buxgalteriya standartlari);
www. cip.com (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);
www. aicpa.org (American Institute of Certified Publik Accountants);
www. buhgalt.ru (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

16- mashg'ulot: Auditorlik tekshiruvining strategiyasi (2 soat)

Reja:

1. Auditni rejalashtirish.
2. Korxona to'g'risida umumiy ma'lumot olish.
3. Auditning umumiy rejasi va dasturini tayyorlash.
4. Auditda jiddiylilikni aniqlash.
5. Auditorlik tavakkalchiligi va ichki nazorat tizimini baholash.
6. Auditda ekspert xizmatidan foydalanish.

Tayanch iboralar

boshlangich qiymat, qoldiq qiymat, tugatish qiymati, shartnoma, qabul qilish topshirish dalolatnomasi, inventar kartalar, smeta loyhalari, xarajat manbaalari, joriy va kapital remont, to'g'ri, mahsulot hajmiga nisbatan, tezlashtirilgan, sonlar yigindisi.

Nazorat savollari

1. Asosiy vositalarni hisobga olish tartibi.
2. Asosiy vositalarni kirim qilish manbalari.
3. Asosiy vositalarni pudrat usulda ko'rish hisobi auditi
4. Asosiy vositalarni remondan qabul qilish tartibi.
5. Asosiy vositalarni amortizatsiyasini hisoblash usuli.

Xulosa

Asosiy vositalar hisobi auditi- asosiy vositalarning kirim qilinishi va chiqib ketishi hisobi buxgalteriya ma'lumotlarida to'g'ri aks ettirish, ularning samarali ishlatilishi, foydalanish muddati bo'yicha amortizatsiya

ajratmalarini hisoblab, ishlab chiqarish xarajatlari tarkibiga qo'shib borish sharoitlarining aniqligini tekshirishdir.

17-18 mashg'ulot: Auditorlik tekshiruvini yakunlanishi. Auditorlik xulosasi (4 soat)

Reja:

1. Audit natijalarini baholash.
2. Auditorlik hisoboti va uni tuzish tartibi.
3. Auditorlik xulosasi va uni tuzish tartibi.

Tayanch iboralar

Hisob kitob schyotining koldigi, ko'chirmalar, to'lov topshiriqnomalari, to'lov talabnomasi, inkassa to'lovlari, akkreditiv, shartnomalar, chek daftarchalari, kirim va chiqim orderlari, hisobotlar, kassa limiti, kassa kitobi,

Nazorat savollari

1. Banklardan olinadigan ko'chirmalarni tekshirish
2. Bankdan olingan naqd pul mablag'larining maqsadli ishlatilishini tekshirish tartibi.
3. Safar xarajatlari bo'yicha hisobdor shaxslarning hisobotlarini tekshirish.
4. Korxona kassasiga tushgan tushumlarni bankka topshirish tartibi va belgilangan muddatlar hamda kassa limitini aniqlash tartibi.

Xulosa

Bank operatsiyalari auditi- korxonaning ichki va tashqi operatsiyalari bo'yicha naqd va naqd pulsiz hisob kitob to'lovlarining banklarda ochilgan hisob kitob va boshqa hisob rakamlari orqali amalga oshirilishining qonuniyligini tekshirishdir.

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Jo'raev N., Bobojonov O., Abduvaxidov F., Sotvoldieva D. Moliyaviy va boshkaruv xisobi. Darslik. -T.: 2007 y
2. Jo'raev N., Xolbekov R., Abduvaxidov F., Ilxomov I. Buxgalteriya xisobi, iktisodiy taxlil va audit. Darslik. -T.: 2007 y
3. Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Uchebnik dlya vuzovG` Pod. red.prof.YU.A. Babaeva.-M.: Vuzovskiy uchebnik, 2006.
4. Sotivoldiev A. S. Zamonaviy buxgalteriya xisobi. Darslik. –T. BAMA, 2005 y .
5. Xasanov B.A., Xoshimov A.A. Boshqaruv hisobi. Darslik. –T.: «SHarq», 2005.
6. Kamardjanova N., Kartashova I., Buxgalterskiy finansovo'y uchet: Ucheb pos.-2-e izd. –SPb: Piter, 2006.
7. Kondrakov N.P., Ivanova M.A., Buxgalterskiy upravlencheskiy uchet: Ucheb.pos. M.: INFRA-M, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlar yili” Davlat Dasturi to'g'risidagi PK 805 – sonli QARORI . G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 29 fevral'.
9. Karimov I.A. Inson manfaatlari ustuvorligini ta'minlash – barcha islohot va o'zgarishlarimizning bosh maqsadidir. G`G`Xalq so'zi, 2008 yil 9 fevral', 28-soni.
10. Raximov M.YU. Moliyaviy tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
11. Axmadjanov X.I., Raximov M.YU. Boshqaruv tahlil. O'quv qo'llanma. TMI. 2004.
12. Antipova M.M., Voronov I.V., Elkina T.N., Sbornik po bux uchetu s resheniyami.-4e izd.-M.; TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2006.
13. Get'man V. G., Finansovo'y uchet.- 3-e izd. – M.: Finanso` i statistika. 2006.

Saytlar:

“Norma” (Me'yoriy-xuquqiy programma ta'minoti) 2006 yil;

[www. gaap.ru](http://www.gaap.ru) (Xalqaro buxgalteriya standartlari);

[www. cip.com](http://www.cip.com) (Xalqaro Sertifikatli Buxgalter);

[www. aicpa.org](http://www.aicpa.org) (American Institute of Certified Publik Accountants);

[www. buhgalt.ru](http://www.buhgalt.ru) (“Buxgalterskiy uchet” jurnali (RF)).

